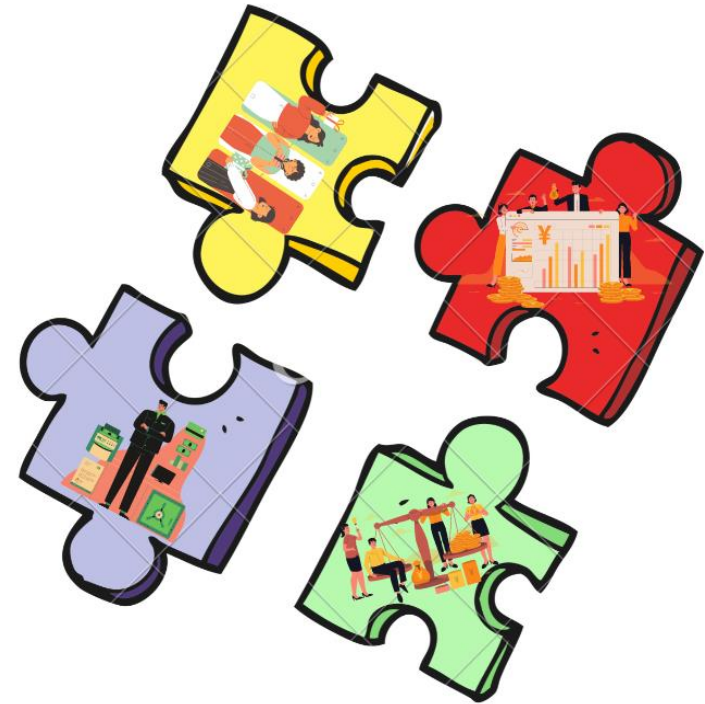

คู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests: COI)

คำนำ

ปัจจุบันการมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม กลายเป็นปัญหาสำคัญซึ่งนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันที่ทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ อันเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศซึ่งหากต้องการจะหาทางป้องกันให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเร่งสร้างองค์ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน รวมทั้งให้ตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมหรือเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนเล่มนี้ได้รวบรวมความรู้ทั่วไปหลักการ แนวคิด และข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนทุกรูปแบบที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้ทราบและถือปฏิบัติตามคู่มือเล่มนี้โดยเคร่งครัด

ศูนย์บริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรม ให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เรียกว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือมีความขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ลดระดับการทุจริตประพฤติมิชอบ อันจะเกิดผลดีต่อองค์กรและเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

พิมพ์ครั้งที่ ๔ (ฉบับปรับปรุง) เดือนมีนาคม ๒๕๖๔

จัดทำโดย..๕

กลุ่มวินัยและระเบียบ
ศูนย์บริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่.. ✉

▶ กลุ่มวินัยและระเบียบ ศูนย์บริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
กรมโรงงานอุตสาหกรรม ๗๕/๖ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงทุ่งพญา
ไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทร ๐๒ ๒๐๒ ๔๒๔๖

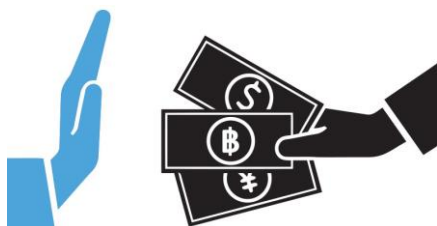

บทนำ

การดำเนินการที่ผ่านมาของกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีมาตรการเพื่อส่งเสริมและป้องกันการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ในรูปแบบต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับจรรยาข้าราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรมและประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน การยกย่องเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

ในการนี้ เพื่อเป็นการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในเชิงเสริมสร้างและป้องกัน ศูนย์บริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม โดยแบ่งเป็น ๕ บท ซึ่งจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ รูปแบบ ตัวอย่างพฤติกรรมของผลประโยชน์ทับซ้อนและเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ทับซ้อนกับการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

สุดท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอให้ท่านผู้อ่านมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อจะได้มีแรงขับเคลื่อนต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการในกรมโรงงานอุตสาหกรรมให้ก้าวสู่ความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นส่วนหนึ่งให้ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติงานในด้านคุณธรรมจริยธรรมและร่วมกันต่อต้านการทุจริต เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติสืบไป

ทั้งนี้ หากพบเห็นและมีหลักฐานที่ทำให้มั่นใจว่า บุคลากรในสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของตนเอง ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถประสานหรือแจ้งเบาะแสเพื่อให้ข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ได้แก่

- ▶ หน่วยงานต้นสังกัดของผู้กระทำผิด
- ▶ สำนักงานผู้ตรวจเงินแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น ๕ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถ.แจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์สายด่วน ๑๖๗๖

▶ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)

เลขที่ ๓๖๑ ถ.นนทบุรี ต.ท่าทราย อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐ หรือ ตู้ ปณ.๑๐๐ เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐๒-๕๒๘ ๔๘๐๐ ถึง ๔๘๔๘

- ▶ ศูนย์ดำรงธรรม

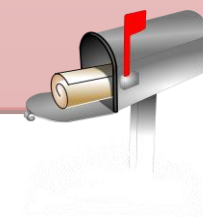
กระทรวงมหาดไทย ถ.อัษฎางค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์สายด่วน ๑๕๖๗

- ▶ ศาลปกครอง

เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถ.แจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์สายด่วน ๑๓๕๕ โทรศัพท์ ๐๒-๑๔๑ ๑๑๑๑

- ▶ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ถ.พระรามที่ ๖ แขวงทุ่งพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐๒-๒๗๑ ๘๐๐๐

บทที่ ๕

**การรับมือกับผลประโยชน์ทับซ้อนหรือ
การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม**

กรณีเกิดขึ้นกับตัวเอง → ควรพิจารณาผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นว่าส่วนรวมเสียผลประโยชน์หรือไม่ หากส่วนรวมเสียผลประโยชน์ควรหลีกเลี่ยง เช่น หากเราเป็นคณะกรรมการพิจารณาจัดจ้าง หรือพิจารณาความดีความชอบของบุคคลใกล้เคียง เราควรถอนตัวจากการเป็นคณะกรรมการ หรืองดออกเสียง เนื่องจากการตัดสินใจของเราอาจมีผลทำให้การพิจารณาเบี่ยงเบน แต่หากเป็นเพียงคนรู้จักธรรมดา เราควรประกาศให้ทราบว่าเรารู้จักกับบุคคลนั้นต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจของตัวเราและเพื่อความโปร่งใส

กรณีเกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานหรือคนใกล้ชิด → เราควรให้คำแนะนำด้วยการอธิบายให้เข้าใจถึงกรณีต่างๆ และผลหรือโทษของความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งแนะนำวิธีการป้องกันเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

▶▶ วิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ก็คือ การไม่อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวตั้งแต่ต้น การหลีกเลี่ยงสถานการณ์การขัดกันแห่งผลประโยชน์ ถ้าสามารถหลีกเลี่ยงได้ เป็นวิธีการรับมือกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่ดีที่สุด แต่หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ควรหยุดการดำเนินการและไม่ร่วมพิจารณาวินิจฉัยหรือลงมติ หรือหากต้องพิจารณาวินิจฉัยหรือลงมติในเรื่องที่มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ให้พิจารณาวินิจฉัยหรือลงมติไปโดยยึดหลักเหตุผล โปร่งใส เปิดเผยและสามารถอธิบายได้

บทที่ ๑

**ความหมายและองค์ประกอบของผลประโยชน์ทับซ้อน
หรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม**

Conflict of Interest (COI)

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

• คำว่า “Conflict of Interest” มีการใช้คำในภาษาไทยไว้หลายคำอาทิ เช่น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” “ผลประโยชน์ขัดกัน” “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์” หรือ “การขัดกันแห่งผลประโยชน์” “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนบุคคล” เป็นต้น ซึ่งถ้อยคำเหล่านี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบอันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

• สำนักงาน ก.พ. ได้ให้คำจำกัดความของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือ Conflict of Interest ว่าหมายถึง สถานการณ์ หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงาน บริษัท หรือผู้บริหารมีผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้องจนมีผลต่อการตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม กล่าวคือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตัดสินใจหรือปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นอย่าง รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนาและมีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่เฉพาะในรูปของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ด้วย ดังจะกล่าวต่อไปในบทที่ ๒

ดังนั้น การขัดกันแห่งผลประโยชน์จึงเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคล ซึ่งอาจจะละเมิดต่อจริยธรรมและกฎหมาย เนื่องจากผลประโยชน์ส่วนตนได้เข้ามาแทรกแซงการใช้ดุลพินิจหรือกระบวนการตัดสินใจทำให้ผู้พิจารณาต้องละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ผลประโยชน์ของหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนรวมหรือสาธารณะ

ลักษณะและองค์ประกอบของผลประโยชน์ทับซ้อน หรือ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

จากความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมดังกล่าวมาข้างต้น สามารถจำแนกลักษณะและองค์ประกอบได้ดังนี้

- ❶ ต้องมีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- ❷ ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้น ๆ มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมอยู่
- ❸ บุคคลนั้น ๆ จะเป็นบุคลากรในภาครัฐ หรือภาคเอกชนก็ได้
- ❹ ประโยชน์ส่วนตนนั้น อาจจะเป็นประโยชน์ในเชิงทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดก็ได้
- ❺ ประโยชน์ส่วนตนนั้น หมายความว่ารวมถึงประโยชน์ของบุคคลอื่นที่ถือว่าเป็นประโยชน์ส่วนตนด้วย
- ❻ การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม มิได้หมายความว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันเสมอไป
- ❼ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยหลักการพื้นฐานเป็นเรื่องศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม
- ❽ ความผิดเกี่ยวกับเรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์อาจเป็นได้ทั้งการกระทำที่เป็นความผิดในตัวเองหรือเป็นความผิดเพราะกฎหมายห้ามก็ได้

๓. เราสามารถเก็บไว้เองได้หรือไม่

- ▶ ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เอง หากของขวัญหรือผลประโยชน์นั้นมีค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท
- ▶ หากมีราคาทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนราชการต้องพิจารณาตัดสินว่า ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ๆ จะเก็บไว้เองได้หรือไม่
- ▶ หากราคามากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จะต้องให้เป็นทรัพย์สินของส่วนราชการและส่วนราชการพิจารณาตัดสินว่า จะใช้ประโยชน์อย่างไร

๔. หากฝ่าฝืนจะมีโทษอย่างไร

การมีพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามที่เข้าข่ายประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือมีพฤติกรรมที่พร้อมฝ่าฝืนการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ย่อมส่งผลให้ถูกลงโทษตักเตือน ตัดเงินเดือน จนกระทั่งถึงขั้นไล่ออก ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการฝ่าฝืน หากถูกตัดสินว่าผิดจริง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมีส่วนร่วมในการรับโทษทางอาญาด้วย

เกณฑ์ประกอบการตัดสินใจ

ประเด็น	การตัดสินใจ
เจตนาธรรมณ์	อะไรเป็นเจตนาธรรมณ์ของการให้ของขวัญหรือผลประโยชน์
กฎ ระเบียบ	มีกฎระเบียบหรือนโยบายอะไรที่เกี่ยวกับการให้ของขวัญและ/หรือ ประโยชน์
ความเปิดเผย	มีการเปิดเผยต่อสาธารณชนเพียงใด
คุณค่า	ของขวัญและหรือผลประโยชน์มีราคาเท่าใด
หลักจริยธรรม	มีหลักจริยธรรมที่เกี่ยวกับการรับของขวัญหรือไม่ มีอะไรบ้าง
อัตลักษณ์	ผู้ให้ม้อัตลักษณ์เพื่ออะไร
เวลาและโอกาส	เวลาและโอกาสในการให้ คืออะไร

▪ ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดระหว่าง ๓,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท และเจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องรับให้องค์กรโดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินใจว่า สมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้น ๆ รับทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่

▪ ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดมากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ให้ส่งมอบเป็นทรัพย์สินขององค์กร เพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น เก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงาน ขณะดำรงตำแหน่งเดิม ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการหรือลาออกจากงาน เป็นต้น

▪ ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ คุณค่ารวมของของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียว กลุ่มเดียวกัน หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กันหลาย ๆ ครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปีมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ

▪ ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ ได้ของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้รับบริการ แม้จะต่างคนต่างกลุ่ม เพื่อเป็นการขอบคุณในการให้บริการที่ดี แต่เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างนั้น

▪ ของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเพื่อการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชนและองค์กรเอกชน) ที่ได้อย่างสม่าเสมอ บ่อยครั้งอาจทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพลบิดเบือน ก่อให้เกิดอคติในการให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกชอบและคาดหวังว่าจะได้รับของขวัญหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้มารับบริการ **ควรปฏิเสธการรับ**

▪ เงินสดหรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ **ต้องปฏิเสธไม่รับ** ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ๆ

รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

เนื่องจากอาชีพข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องให้บริการสาธารณะ เป็นภารกิจที่จะต้องพบปะกับผู้คนหลากหลายวาระและโอกาส การปฏิบัติงานจึงอาจจะมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องมีจิตสำนึกในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตัวเองอยู่เสมอ มิฉะนั้นแล้วอาจมีพฤติกรรมเข้าข่ายความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑. การรับสินบน การรับของขวัญ หรือผลประโยชน์อื่นใด

การรับของขวัญและความสะดวกสบายที่เกินความเหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลในการปฏิบัติงานในหน้าที่ การรับของขวัญมีได้ในหลายรูปแบบ เช่น การลดราคาของที่ซื้อ การมอบตัวหนังสือ การมอบตัวพาหนะเดินทาง การเลี้ยงอาหารอย่างฟุ่มเฟือย ตลอดจนให้ความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อผู้รับของขวัญและทำให้เจ้าหน้าที่ตัดสินใจเอนเอียงในลักษณะที่เอื้อเพื่อประโยชน์ต่อผู้ให้ของขวัญนั้น

ตัวอย่างที่ ๑. บริษัท A ให้ของขวัญมูลค่า ๑๐ บาท แก่เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรในปีที่ผ่านมา และปีนี้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเร่งรัดคืนภาษีให้กับบริษัท A เป็นพิเศษ โดยลัดคิวให้ก่อนบริษัทอื่นๆ เพราะคาดว่าจะได้รับของขวัญอีก

ตัวอย่างที่ ๒. การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญจากผู้บริหารของบริษัทเอกชนเพื่อช่วยให้บริษัทตนได้รับชนะการประมูลรับงานโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ

ตัวอย่างที่ ๓. การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปเป็นคณะกรรมการขอ บริษัทเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจและได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ จากบริษัท เหล่านั้น ซึ่งมีผลต่อการให้คำวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะที่เป็นธรรมหรือเป็นไป ในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อบริษัทผู้ให้ นั้น ๆ

ตัวอย่างที่ ๔. นาย B เป็นนายกเทศบาลตำบลมีภรรยาประกอบธุรกิจ รับเหมาก่อสร้างได้ยื่นข้อเสนอให้กำนันช่วยเหลือในเรื่องการขุดคลองเพื่อให้ บริษัทภรรยาของนาย B ได้รับการประมูลงานในโครงการแล้วนาย B ตกงจะ มอบทีวีสี ๒๙ นิ้ว ให้กับกำนันและพวกทุกคน

การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐตามตัวอย่างทั้งสองดังกล่าว ถือเป็นความ ขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการหาผลประโยชน์ตนเองเพราะใช้ตำแหน่งในหน้าที่ ของตนให้ประโยชน์กับบริษัทเอกชนโดยหวังสิ่งตอบแทน

๒. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self – Dealing)

การทำธุรกิจกับตัวเอง คือ การหาประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว หรือพวกพ้องจากตำแหน่งหน้าที่ เป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อตัวเอง

ตัวอย่างที่ ๑. หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะทำสัญญา จ้างบริษัทที่ตนเองหรือบุคคลในครอบครัวเป็นเจ้าของมาเป็นที่ปรึกษาของ หน่วยงานเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ทำบริษัทตนเองหรือบริษัทของ ครอบครัวได้งานรับเหมาจากรัฐ หรือฝากลูกหลานเข้าทำงาน

ตัวอย่างที่ ๒. ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหาประโยชน์ ให้กับตนเองจากการเก็งกำไรราคาที่ดินทั้งในรูปแบบของการใช้ข้อมูลภายใน ไปซื้อที่ดินไว้ก่อนหรืออาจเป็นรูปแบบที่กำหนดให้ตั้งโครงการในพื้นที่ที่ตนเอง มีที่ดินอยู่ เพื่อจะได้ขายที่ดินของตนเองให้แก่รัฐ ในราคาที่สูง

▪ ถ้าเป็นการให้เงิน ต้องปฏิเสธ ไม่ว่าจะป็นโอกาสใด ๆ หรือการรับเงินสด หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น พันธบัตร หุ้น หรือล็อตเตอรี่ ฯลฯ ล้วนเข้าข่ายการรับสินบน และเป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ทั้งนี้ หากได้รับการเสนอสิ่งใด ๆ นอกเหนือจากเงิน สิ่งที่ควรนำมาเป็น เหตุผลในการตัดสินใจ คือ ให้พิจารณาว่า ทำไมเขาจึงเสนอของขวัญหรือ ผลประโยชน์ดังกล่าวให้เรา และการเสนอของดังกล่าวนี้มีผลต่อการตัดสินใจใน การปฏิบัติตนหรือไม่ หรือควรพิจารณาบนหลักการปฏิบัติงานในภาครัฐที่อยู่บน พื้นฐานว่า “การกระทำและการตัดสินใจใด ๆ จะต้องกระทำด้วยความเป็นกลาง ปราศจากการมีส่วนได้ส่วนเสียในการให้บริการและปกป้องผลประโยชน์ของ สังคมไทยโดยรวม”

ดังนั้น องค์กรหรือบุคคลใด ๆ ไม่ควรใช้ของขวัญหรือผลประโยชน์มา แสวงหาความชอบ ผลประโยชน์ให้กับองค์กรของตนหรือตนเอง เหนือองค์กรหรือ บุคคลอื่น ทำให้สั่นคลอนความเชื่อถือว่าไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐและทำให้เกิด ความไม่เป็นธรรมในสังคม

๒. เราควรรายงานหรือไม่ : มีแนวทางพิจารณา ดังนี้

▪ **ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรม** เช่น งานศิลปะ พระพุทธรูป เครื่องประดับโบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็ก แต่ก็ถือว่า ของขวัญนั้น ๆ เป็นทรัพย์สินขององค์กรไม่ว่าจะมีราคาเท่าใด

▪ **ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคากลางมีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท** ไม่ต้องรายงานและอาจเก็บเป็นของตนเองได้ ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติ ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

▪ **ของขวัญหรือผลประโยชน์ใด ๆ เมื่อเทียบกับราคากลางที่มีค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท** ต้องรายงานหน่วยงานและลงทะเบียนไว้

**คำแนะนำในการพิจารณาเกี่ยวกับกรณีการให้ – การรับของขวัญ
หรือผลประโยชน์อื่นใดในทางปฏิบัติ**

☐ อะไรคือของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ใช้ในความหมายนี้ ??

➤ ของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ (เงิน ทรัพย์สินสิ่งของ บริการหรืออื่น ๆ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้และหรือได้รับที่นอกเหนือจากเงินเดือน รายได้และผลประโยชน์จากการจ้างงานในราชการปกติ

➤ ของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใด สามารถตีค่าตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีค่าตีราคาได้

➤ ของขวัญที่สามารถคิดราคาได้ (Tangible gifts) หมายถึง สิ่งของ สินค้า บริโภค ความบันเทิง การต้อนรับ ให้อาศัยพัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น ตัวอย่างสินค้า บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บัตรกำนัล บัตรลดราคาสินค้า หรือบริการ และเงิน เป็นต้น

➤ ของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ เช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์หรือการสัญญาว่าจะให้หรือการสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่น ๆ

๑. เราควรรับหรือไม่ : ตามหลักการทางจริยธรรม แม้ว่าเราไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ หรือเป็นการรับในโอกาสที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมหรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน ในสังคม อย่างไรก็ตาม มีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสมที่จะรับอย่างยิ่ง

ตัวอย่างที่ ๓. เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทำสัญญาให้หน่วยงานต้นสังกัดซื้อคอมพิวเตอร์สำนักงาน (PC) จำนวน ๒๐๐ เครื่อง จากบริษัทของครอบครัวตนเอง หรือบริษัทที่ตนเองมีหุ้นส่วนอยู่

ตัวอย่างที่ ๔. เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากบริษัทห้างร้านในการยื่นซองประกวดราคา

ตัวอย่างที่ ๕. ผู้บริหารหน่วยงานทำสัญญาเช่ารถไปสัมมนาและดูงานกับบริษัท ซึ่งเป็นของเจ้าหน้าที่หรือบริษัทที่ผู้บริหารมีหุ้นส่วนอยู่

การกระทำดังกล่าว ถือเป็นความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ แต่กลับหาประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว พวกพ้องจากตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองดำรงอยู่

๓. การทำงานหลังเกษียณ (Post – Employment)

การทำงานหลังเกษียณ คือ เป็นการทำงานหลังจากออกจากงานหรือตำแหน่งเดิม โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ หรืออิทธิพลที่เคยดำรงตำแหน่งมาทำงานหรือเอาประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง

ตัวอย่างที่ ๑. ผู้บริหารหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมรับเป็นที่ปรึกษาภายหลังเกษียณอายุราชการให้กับบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่รายหนึ่ง

ตัวอย่างที่ ๒. ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปลดเกษียณแล้วใช้อิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานรัฐรับเป็นที่ปรึกษาให้กับบริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงานโดยอ้างว่าจะทำการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐได้อย่างราบรื่น

ตัวอย่างที่ ๓. ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้านเวชภัณฑ์และสุขภาพออกจากราชการไปทำงานบริษัทผลิตหรือขายยา

ตัวอย่างที่ ๔. การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญแล้วมาทำงานในตำแหน่งเดิมที่หน่วยงาน โดยคุ้มค่างับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

การกระทำตามตัวอย่างดังกล่าว ถือเป็นความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเป็นการทำให้หน่วยงานราชการเสียเปรียบและมักมีการใช้อำนาจบารมีในที่ทำงานเดิม ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการ และไม่ยุติธรรมกับบริษัทเอกชนรายอื่นๆ

๔. การทำงานพิเศษ (Outside Employment of Moonlighting)

การทำงานพิเศษ คือ การเป็นที่ปรึกษาและการจ้างงานให้แก่ตนเอง รวมถึงการใช้ตำแหน่งสถานภาพการทำงานสาธารณะ ในการที่จะเข้าไปเป็นนายจ้างของภาคเอกชนหรือเป็นเจ้าของเอง ตลอดจนการใช้เวลา เครื่องมือหรือวัสดุของรัฐในการทำงานพิเศษภายนอกที่ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานด้วย

ตัวอย่างที่ ๑. การรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ในราชการสร้างความน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ ๒. ข้าราชการครูมีหน้าที่ต้องสอนหนังสือ แต่สอนหนังสือไม่เต็มทีในเวลาราชการ เพราะต้องการให้นักเรียนไปเรียนพิเศษกับตนนอกเวลาราชการ

ตัวอย่างที่ ๓. การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ แต่เอาเวลาไปรับงานพิเศษอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๔. ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษที่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ที่ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

(๒) คู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ห้ามคู่สมรสให้ดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้ด้วย ฉะนั้นจึงต้องทำความเข้าใจกับคู่สมรสให้ปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะหากคู่สมรสเกิดความเข้าใจในข้อกฎหมายที่ไม่ถูกต้อง หรือได้กระทำโดยความเลินเล่อหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และเป็นการดำเนินกิจการที่เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายในมาตรา ๑๐๐ การดำเนินกิจการของคู่สมรสนั้นจะนำมาซึ่งภัยและโทษกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น กล่าวคือแม้ตนเองจะมีได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไว้ แต่หากปล่อยให้คู่สมรสดำเนินกิจการใด ๆ ตามที่กฎหมายห้าม เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องได้รับโทษทางอาญาที่เกิดจากการกระทำของคู่สมรส โดยจะถูกระหว่างโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แล้วแต่กรณี

๓. การดำเนินกิจการในภายหลังที่พ้นจากตำแหน่ง (พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ถึง ๒ ปี)

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามมาตรา ๑๐๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปี เว้นแต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ ๕ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีใช้บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กล่าวคือห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยห้ามดำเนินกิจการนั้นต่อไปอีกเป็นเวลา ๒ ปี นับแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้พ้นจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งนั้น ๆ แล้ว ทั้งนี้ การห้ามในส่วนนี้ได้ห้ามการดำเนินกิจการของคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่อีกด้วย

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑. การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง (ก่อนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ)

การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐก่อนเข้ามารับตำแหน่งบุคคลนั้น ๆ ต้องเตรียมตัวโดยตรวจสอบตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะว่าได้มีการดำเนินกิจการใด ๆ บ้างเมื่อครั้งที่ตนเองอยู่ในสถานะของเอกชน เช่น การทำธุรกิจหรือการเป็นคู่สัญญากับรัฐ การรับสัมปทานจากรัฐ หรือการเป็นกรรมการผู้จัดการ การถือหุ้นหรือการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ หรือการเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนต่าง ๆ

๒. การปฏิบัติหน้าที่หรือดำรงตนในระหว่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องไม่ดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐทำธุรกิจกับหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการห้ามมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ได้ทำกับหน่วยงานของรัฐ และการห้ามเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในธุรกิจของเอกชนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี การห้ามรับสัมปทาน หรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนไม่ว่าในทางตรงหรือทางอ้อม รวมถึงได้เข้าทำสัญญาในลักษณะดังกล่าว และยังได้บัญญัติห้ามการเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะต่าง ๆ ในธุรกิจของเอกชน ซึ่งรวมถึงการทำงานในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

การกระทำตามตัวอย่างดังกล่าว ถือเป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เบียดบังเวลาและรายได้ของราชการไปเป็นของตัวเอง และขาดการทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ทำให้ประชาชนสูญเสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ ซึ่งในเวลาปฏิบัติงานก็จะเลือกปฏิบัติให้บริการเฉพาะรายที่ตนเองได้รับประโยชน์ก่อนประชาชนทั่วไป

๕. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information)

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรู้เห็นในข้อมูลลับของทางราชการหรือนำข้อมูลไปเปิดเผยเพื่อรับสิ่งตอบแทนที่เป็นประโยชน์ในรูปของเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ หรือนำข้อมูลไปเปิดเผยให้แก่ญาติหรือพวกพ้องและแสวงหาประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้น

ตัวอย่างที่ ๑. เจ้าหน้าที่ที่กระทรวงคมนาคมทราบมาตรฐาน (Spec) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรคมนาคม แล้วให้ข้อมูลกับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จักเพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล

ตัวอย่างที่ ๒. ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในการกำกับตลาดทุนหรือเป็นกรรมการตลาดหลักทรัพย์หรือกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทราบข้อมูลภายในเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และได้ใช้ข้อมูลนั้นไปซื้อหรือขายหลักทรัพย์ไปก่อนล่วงหน้าอันเนื่องมาจากการทราบข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง

ตัวอย่างที่ ๓. เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน จึงบอกให้ญาติไปซื้อที่ดินบริเวณโครงการนั้นไว้ เพื่อขายให้กับราชการในราคาสูงขึ้น

การกระทำตามตัวอย่างดังกล่าวถือเป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐมีสิทธิรู้เห็นในข้อมูลลับของราชการและนำข้อมูลมาใช้หาประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง

๖. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Using employer's property for asvantage)

การนำทรัพย์สินของทางราชการ ไปใช้ชั่วคราวในกิจการที่เป็นของส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่รัฐและทำให้หน่วยงานของรัฐเสียหายหรือเสียประโยชน์

ตัวอย่างที่ ๑. การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ขับรถยนต์ของส่วนราชการนำน้ำมันในรถไปขายและนำเงินมาไว้ใช้จ่ายส่วนตน ทำให้ส่วนราชการต้องเสียงบประมาณเพื่อซื้อน้ำมันรถมากกว่าที่ควรจะเป็น

ตัวอย่างที่ ๒. การใช้โทรศัพท์ของทางราชการเพื่อกิจการส่วนตัวหรือการใช้คอมพิวเตอร์ของราชการทำงานส่วนตัว

๗. การทำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง (Pork Barreling)

การนำโครงการสาธารณะไปลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง คือ การใช้อิทธิพลทางการเมืองเพื่อเรียกผลตอบแทนหรือประโยชน์ต่อพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ

ตัวอย่างที่ ๑. รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่เขตเลือกตั้งของตนเองหรือบ้านเกิดของตนเอง หรือใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อหาเสียง

ตัวอย่างที่ ๒. การที่นักการเมืองในจังหวัดขอเพิ่มงบประมาณเพื่อนำโครงการตัดถนน สร้างสะพานลงในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อสะพาน

๔ ดำเนินการเป็นแบบอย่าง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งระดับบริหารต้องแสดงภาวะผู้นำ สนับสนุนนโยบายและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนและให้ความช่วยเหลือ แก่ไข โดยผู้บริหารต้องพิจารณาว่ามีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ว่าหน่วยงานมีปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่ ซึ่งน้ำหนักประโยชน์ขององค์กร ประโยชน์ส่วนบุคคล ประโยชน์สาธารณะและพิจารณาว่าอะไรคือวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการหรือแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ

๕ สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนองค์กรและประชาชนทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การทำงานก็บ่งชี้การภายนอกไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชนหรือภาคธุรกิจ องค์กรต้องระบุดูแลความเสี่ยงของผลประโยชน์ทับซ้อนและพัฒนาวิธีป้องกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องข้อมูลภายในหรือโอกาสการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์และต้องแจ้งแก่องค์กรภายนอกให้ทราบนโยบายการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนและผลที่ตามมา หากไม่ปฏิบัติตามนโยบาย นอกจากนี้ ควรสื่อสารแบบสองทางกับองค์กรภายนอก เช่น ให้มีส่วนร่วมในการระบุดูแลความเสี่ยงและร่วมกันพัฒนากลไกป้องกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทบทวนและปรับปรุงกลไกการแสวงหาและแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นต้น ทั้งนี้ การร่วมกันจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนี้ องค์กรภาครัฐต้องทำให้การตัดสินใจทุกชั้นตอนโปร่งใสและตรวจสอบได้

๖ บังคับใช้นโยบายและทบทวนนโยบายสม่ำเสมอ ระบบการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนต้องได้รับการทบทวนประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ โดยสอบถามข้อมูลจากผู้ในระบบและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ เพื่อให้ระบบใช้ได้จริงและตอบสนองต่อสภาพการทำงาน รวมถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความร่วมมือ ทั้งนี้ การทบทวนควรครอบคลุมจุดเสี่ยง มาตรการและผลการทบทวนหรือมีการเปลี่ยนแปลงต้องสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจและปรับเปลี่ยนการทำงานให้สอดคล้องกัน

บทที่ ๔

แนวทางจัดการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
หรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

แนวทางจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

กรอบการทำงาน เป็นวิธีกว้าง ๆ ไม่จำกัดอยู่กับรายละเอียดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการตามบริบทขององค์กรและกฎหมายได้ มี ๖ ขั้นตอน

① ระบุว่าผลประโยชน์ทับซ้อนแบบใดบ้างที่มักเกิดขึ้นในองค์กร มีจุดใดบ้างที่เสี่ยงต่อการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและผลประโยชน์ทับซ้อนที่จะเกิดขึ้นได้นั้นมีประเภทใดบ้าง ซึ่งการระบุผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ต้องพิจารณานิยามและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

② พัฒนานโยบายที่เหมาะสม รวมถึงกลยุทธ์การจัดการและแก้ไขปัญหา ความตระหนักของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน รวมถึงความรับผิดชอบของแต่ละคน กฎเกณฑ์การจัดการต้องแยกให้ชัดระหว่างความรับผิดชอบขององค์กรและความรับผิดชอบของสมาชิกในองค์กรและต้องทำให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ได้รู้ว่าเมื่อใดมีผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้นและในแบบใด เปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนและบันทึกกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการจัดการ ติดตามประสิทธิภาพของกลยุทธ์ที่ใช้

③ ให้การศึกษาแก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับต่าง ๆ รวมถึงเผยแพร่
นโยบายการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนให้ทั่วถึงทั้งองค์กร โดยสร้างความเข้าใจว่าอะไรคือผลประโยชน์ทับซ้อน ผลประโยชน์ทับซ้อนใดที่เกิดบ่อยขึ้นในองค์กร อะไรคือจุดเสี่ยงที่ระบุในนโยบาย รวมถึงความแตกต่างของความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ควรให้เอกสารบรรยายพร้อมตัวอย่างที่ชัดเจน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
หรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นผลมาจากการไม่สามารถแยกแยะระหว่างบทบาทหน้าที่ในเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวมออกจากกันได้ชัดเจน โดยมีสาเหตุมาจากพื้นฐานความคิดแบบดั้งเดิมของคนไทยและมีปัจจัยที่เอื้อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต ดังนี้

★ มีฐานคิดในลักษณะบูรณาการ คือ ไม่สามารถแยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวมออกจากกันอย่างสิ้นเชิง ดังนี้

☹ คนไทยมีฐานความเชื่อในอดีตที่เห็นว่า ขุนนางค้าขายได้โดยไม่เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ

☹ ตำแหน่งหน้าที่ราชการสามารถนำมาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัว จึงไม่มีการแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตัวออกจากประโยชน์ส่วนรวม

☹ ทศนคติและแนวความคิดของคนในสังคมไทยยังเป็นระบบคิดแบบฐานสิบ (Analog) คือ นำประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันไม่หมดแยะแยะไม่ออกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม นำสิ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน เบียดบังราชการ กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมจะยึดประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก จึงพัฒนาไม่ทันกับพื้นฐานแนวคิดของระบบกฎหมายสากลที่เป็นระบบคิดแบบฐานสอง (Digital) คือ แยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมอย่างชัดเจน ไม่นำมาปะปนกัน ไม่นำสิ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่เบียดบังราชการ กรณีเกิดขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมจะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

☆ มีฐานคิดในเรื่องการตอบแทนบุญคุณ โดยเฉพาะบุญคุณทางการเมือง เช่น การเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่เคยสนับสนุนคะแนนเสียงหรือตอบแทนตำแหน่งที่ให้ โดยจะไม่ใช้การตอบแทนด้วยตัวเงินเป็นหลัก แต่เป็นการตอบแทนในลักษณะผลประโยชน์อย่างอื่น เช่น การให้ผลประโยชน์หรือตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

☆ มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย เช่น มีภาระการใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล หรือเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้รายรับไม่สมดุลกับรายจ่ายทำให้มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรกระทำผิดโดยสมัครใจ

☆ มีความจำเป็นในการรักษาตัวรอดและลดการเผชิญปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ทำให้ตนเองต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน สาเหตุส่วนหนึ่งนั้น คือ ปัจจัยทางสังคมซึ่งเป็นลักษณะ “ตัวของกู” อันเป็นค่านิยมของสังคมที่เน้นเรื่องวัตถุนิยม การอยากมี อยากได้ การรักษาหน้าตา และยกหน้าตาทางสังคม ทำให้ต้องมีการแสวงหาทรัพย์สินและอำนาจมากขึ้น

☆ โครงสร้างการบริหารและการมีระบบการตรวจสอบถ่วงดุล ซึ่งฝ่ายตรวจสอบยังขาดความเข้าใจและระบบยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงเอื้อต่อพฤติกรรมที่เป็นไปในลักษณะการมีผลประโยชน์ทับซ้อนมากที่สุด

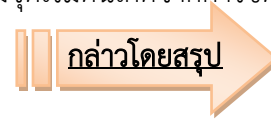
☆ ตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ในยังไม่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาหรือบทลงโทษทางกฎหมายยังไม่เพียงพอต่อการ “ป้องกัน” และ “ป้องปราม” ผู้ที่จะกระทำผิดหรือคิดที่จะกระทำผิดที่เอื้อต่อการมีผลประโยชน์ทับซ้อนเท่าที่ควร

บทที่ ๓

การเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมกับการทุจริตคอร์รัปชัน

เมื่อกล่าวถึงการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) เป็นที่รู้กันว่าหมายถึงพฤติกรรมการใช้อำนาจที่ได้จากการดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลประโยชน์ที่มีมูลค่าเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ส่วนการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการตัดสินใจของผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ทางราชการได้รับผลกระทบจากการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งผลประโยชน์ไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ด้วย และสามารถกล่าวได้ว่าเกือบทุกกรณีของการคอร์รัปชันมีจุดเริ่มต้นเกิดจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

การ “ทุจริตคอร์รัปชัน” คือ การทุจริตในระดับที่สูงสุด ส่วน “การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม” ถือว่าเป็นความผิดระดับต้น ไม่ใช่การ “ทุจริตคอร์รัปชัน” แต่เป็นต้นเหตุพื้นฐานของการทุจริตคอร์รัปชัน และเมื่อมีพฤติกรรมการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมเกิดขึ้น ก็จะนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันได้ และหากต้องการจะป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องจัดการกับปัญหาการขัดกันแห่งผลประโยชน์ให้ได้ด้วย

